

ЗОНА ВІДЧУЖЕННЯ:

Підсумки виробничо-господарської діяльності державних підприємств МНС України в Чорнобильській Зоні відчуження за минулий рік однозначно вказують – попри недостатнє фінансування, радіаційна небезпека не загрожує ні прилеглим до цього закритого об'єкта територіям, ні Україні в цілому

Порядок денний виїзного засідання Колегії Державного департаменту – Адміністрації зони відчуження і зони безумовного (обов'язкового) відселення, яке нещодавно проводилося в Чорнобильській зоні відчуження, передбачав розгляд кількох питань. Зокрема: про узагальнені результати виробничо-господарської діяльності підприємств МНС за звітний період (їх озвучив начальник відділу з питань зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення Василь Золотоверх); про стан виконання рішень Колегії Державного департаменту (доповідач – секретар Колегії Микола Борисюк); про готовність водоохоронних споруд Зони відчуження до цьогорічної весняної повені (директор "Чорнобильводоксидування" Олексій Клименок). Запрошені на засідання мали змогу порушити та обговорити існуючі проблеми.

Слід зауважити, що роботи в Зоні відчуження займають особливе місце в системі заходів із подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, оскільки на її території залишилася найбільша частина радіоактивних матеріалів зі зруйнованого реактора та радіоактивних відходів (РАВ). Тому щорічно десять державних підприємств, підприємств МНС України, проводять спеціалізовані заходи у відповідності з планами (комплексними програмами), що розробляються згідно з вимогами екологічного законодавства та постанов Кабінету Міністрів України. Крім цього,

планованих. Це спричинило недовиконання запланованих обсягів робіт, виникнення заборгованості підприємств по розрахунках за енергоносії, паливно-мастильні матеріали, продукти лікувально-профілактичного харчування та надбавки за вахтовий метод роботи".

У ПОТІ ЧОЛА

Головним завданням на минулий рік, як, до речі, й попередні, було посилення бар'єрних заходів для мінімізації розповсюдження радіонуклідів за межі Зони відчуження та обмеження їх впливу на прилеглі території. Для цього трудовим колективом десяти державних підприємств, судячи з виступів на Колегії їх керівників, довелося відчутно "попотіти", щоб радіаційний вплив не перевищував установлених дозових меж опромінення та нормативів щодо викидів, скидів і поширення. Відтак:

ДСП "Чорнобильська АЕС"

На трудовий колектив ДСП "Чорнобильська АЕС" припав значний обсяг робіт зі зняття з експлуатації станції та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему. Наприклад, обсяги проведених монтажних робіт у 2009 році склали близько 80 тонн. Проведено 97 172 ремонтів і технічних обслуговувань устаткування. Підприємством виконано ремонт семи одиниць устаткування. На майданчиках тимчасового зберігання розміщено 283 тонни демонтованого устаткування. До переліку поставлених завдань для виконання увійшли:

- забезпечення безпечного утримання енергоблоків № 1, 2, 3, СВЯП-1, об'єкта "Укриття"; фізичний захист ядерних матеріалів, які знаходяться на промайданчику ЧАЕС, а також дотримання вимог МАГАТЕ з їхнього зберігання;

- безпечне утримання енергоблоків № № 1, 2, 3, – роботи по завершенню будівництва заводу з переробки рідких радіоактивних відходів (ЗПРРВ).

У грудні 2009 року Держатомрегулювання прийняло рішення про видачу окремого дозволу на переміщення відпрацьованого ядерного палива з блоку № 3 у басейн витримки № 5 СВЯП-1. На даний час розпочалося звільнення від палива блоку № 3. У поточному році, а точніше – до осені, третій блок має бути звільненим від ядерного палива.

У кінці листопада 2009 року завершено розробку та направлено на комплексну державну експертизу комплект проектної документації по сховищу відпрацьованого ядерного палива (СВЯП-2).

Завершено контракт на будівництво промислового комплексу поводження з

твердими радіоактивними відходами, який складається з Лотів 0, 1, 2, 3. Зараз Європейська Комісія, яка фінансує проект, проводить процедури щодо укладення контракту на "гарячі" випробування Лотів 1 і 2 та введення їх в експлуатацію.

У січні 2009 року розроблено документ з безпеки в рамках концептуального проекту будівництва нового безпечного конфайнменту, що дозволило приступити до повномасштабних проектних робіт.

Проводилися роботи з розчищення майданчика в промисловій зоні, а також знесення будинку БК-3 та сховища графіту. Підприємство опрацьовує зауваження до робочого проекту тимчасових фундаментів на майданчику монтажу НБК та в зоні насування Арки.

ДСП "Комплекс"

У звітний період підприємство виконувало роботи за Загальнодержавною цільовою екологічною програмою поводження з радіоактивними відходами. Зокрема, проводилася дезактивація матеріалів та обладнання (725,5 тонн), спеодягу (11,6 тонн) та автотранспорту (36 одиниць). Крім цього:

- забезпечено належну експлуатацію та технічне обслуговування 17 спецоб'єктів;

- ліквідовано неkontrolьовані накопичення РАВ об'ємом 14 215 м³;

- на ПЗРВ "Буряківка" захоронено 31 678 м³ (річний план перевиконано за рахунок виконання робіт з підготовки до будівництва нового безпечного конфайнменту).

Не вирішеним залишається:

- питання щодо захоронення знайденого 2009 року контейнера, захисна оболонка якого – збіднений уран у металевій формі. Можливо, розглянути питання про тимчасове розміщення таких радіоактивних відходів у ПЗРВ "Підлісний";
- проблемним є також питання щодо забезпечення належного фізичного захисту об'єктів щодо поводження з РАВ згідно з вимогами законодавства;

- виникли проблеми з виділенням спецавтотранспорту й техніки для виконання робіт з перевезення та захоронення радіоактивних відходів.

ДСП "Техноцентр"

У 2009 році здійснювалися роботи за програмами: "Підтримка екологічно безпечного стану в зонах відчуження і

безумовного (обов'язкового) відселення", "Підтримка безпеки Чорнобильської АЕС та Зони відчуження", "Будівництво пускового комплексу "Вектор" та експлуатація його об'єктів", що фінансувалися держбюджетом, а також за рахунок договору безвідсоткової цільової бюджетної позики. Крім цього, працівники "Техноцентру" займалися питаннями будівництва й експлуатації Комплексу виробництва із дезактивації, транспортування, переробки та захоронення радіоактивних відходів з територій, забруднених наслідком аварії на Чорнобильській АЕС (КВ "Вектор").

На будівельному майданчику виконувалися роботи на об'єктах високої готовності 2-го, 3-го та 4-го етапів пускового комплексу (сховище ТРВ-2, сапроу-скник, будівля підготовки контейнерів до захоронення, трансформаторна підстанція, АПК та ідальна, станція біоочищення стічних вод та ін.). Здійснювалася експлуатація об'єктів 1-го етапу пускового комплексу та спеціально обладнаного приповерхневого сховища твердих радіоактивних відходів (СОПСТРВ), а також підтримка в належному стані збудованих, але не прийнятих в експлуатацію об'єктів.

ДСНВП "Екоцентр"

Головним завданням для працівників "Екоцентру" було здійснення радіаційно-екологічного моніторингу та радіаційно-дозиметричного контролю в Зоні відчуження. Заданий моніторинг передбачав визначення потужності експозиційної (ефективної) дози, щільності забруднення ґрунту, концентрації радіонуклідів у повітрі (в тому числі робочих зон та приміщень), інтенсивності радіоактивних атмосферних осадів, концентрації радіонуклідів у поверхневих,

Фактично з Державного бюджету профінансовано заходів за Комплексною програмою в розмірі 162 мільйони 251,8 тисяч гривень при плані понад 164 мільйонів або на 98,7% до плану, з них за загальним фондом понад 120 мільйонів при плані понад 122 мільйонів або на 98,2% до плану, з резервного фонду 41 мільйон 600 тисяч гривень (100% до плану за бюджетними джерелами фінансування). Однак підприємствам Зони відчуження в цілому вдалося виконати поставлені завдання

специфіка їх роботи визначає практично 100-відсоткову залежність від бюджетного фінансування. "Особливо це було відчутно, – зауважив присутнім доповідач Василь Золотоверх, – у I-му півріччі 2009 року, коли суми позабюджетних надходжень (базові кошти на виробничо-господарські потреби багатьох підприємств) були далекі від за-

РАДІАЦІЙНА БЕЗПЕКА ПІД КОНТРОЛЕМ

підземних, питних та стічних водах, вмісту радіонуклідів у донних відкладах водойм та водотоків, біологічних об'єктах (рослинність, гриби, риба та ін.), здійснення вимірювання окремих гідрометеорологічних параметрів.

У звітному періоді згідно з "Регламентом робіт" відібрано 4 491 пробу; виконано 1 247 польових та 9 953 лабораторних вимірів.

Результати виконаних регламентних робіт з радіаційно-екологічного моніторингу в 2009-му році підтверджують тенденції останніх років щодо подальшого ускладнення радіаційного стану в низці досліджуваних компонентів довкілля. Зона відчуження залишається джерелом забруднення практично всіх його складових. За рахунок процесів перерозподілу та міграції радіонуклідів, задієнованих після аварії в захороненнях, ландшафтах, замкнених водоймах, окремих об'єктах, іде процес формування вторинних джерел, доступних для "споживання" за межами Зони, що робить їх потенційно небезпечними для населення, яке проживає на прилеглих до Зони територіях, і населення України в цілому. Зважаючи на те, що розповсюдження радіонуклідів за межі Зони відчуження відбувається переважно водним шляхом (до 90 %), моніторинг за радіаційним станом поверхневих вод проводиться більше, ніж у 40 пунктах. Особлива увага приділялася річці Прип'ять, через яку здійснюється винос радіонуклідів з території Зони до Київського водосховища. До речі, 2009 року він виявився одним із найменших за післяаварійний період, що пояснюється насамперед низькою водністю ріки.

ДСВКВП

"Чорнобильводексплуатація"

Працівники підприємства виконували роботи щодо попередження виносу радіонуклідів із Зони відчуження водним шляхом. Водоохоронні заходи були направлені на експлуатацію, технічне

обслуговування та огляди 31 водоохоронної споруди лівого та правого берегів ріки Прип'ять, 12 меліоративних систем, двох насосних станцій, двох водомірних постів. Ці заходи забезпечили нормальний пропуск весняної повені 2009 року.

Крім цього, виконувалися роботи по забезпеченню належного технічного стану 767 свердловин радіологічного моніторингу та свердловин різного функціонального призначення (проведено 916 прокачок та 986 контрольних оглядів); виконано тампонаж 461 колодзя господарського призначення у відселених селах Зони відчуження.

ДСКП "Чорнобильська Пуца"

Стабілізації радіоекологічної ситуації в Чорнобильській зоні відчуження і зоні безумовного (обов'язкового) відселення сприяють лісові масиви, які займають площу близько 150 тисяч гектарів і є бар'єром для вищесення радіонуклідів повітряним шляхом на суміжні території. Догляд за лісовими масивами здійснювало ДСКП "Чорнобильська Пуца". За 2009 рік виконано наступні роботи:

— проведено рубки, пов'язані з формуванням та оздоровленням лісу, а також ліквідацією захаращеності — 23 100 м³ на площі 602,2 га;

— виконано роботи по розчищенню кварталних просік та доріг протипожежного призначення від вітровальних і сніголамних дерев;

— здійснено лісовідновлювальні заходи на площі 400 га, з них посаджено ліс на площі 51,3 га.

Актуальним питанням для цього підприємства є необхідність оновлення автотракторної техніки, яка відпрацювала свій ресурс. Зокрема, необхідно придбати пожежний автомобіль для Денисовицької ЛПС, яка обслуговує Зону безумовного (обов'язкового) відселення.

ДСП "РУЗОД"

У минулому році працівниками підприємства виконані роботи з метрологічного забезпечення виробництва підприємств Зони відчуження (проведено 14 718 повірок засобів вимірювань). Крім цього, протягом звітного періоду здійснювалися контрольні-наглядові функції щодо питань охорони праці, промислової та радіаційної безпеки, а також охорони навколишнього природного середовища. А це забезпечувалася відомча воспізована охорона 45 об'єктів

на 70 постах, підготовка й перепідготовка працівників підприємств Зони відчуження, інформаційно-технічне забезпечення підприємств, доступ до мережі Інтернет, розрахунки заробітної плати. Оформлено та видано 17 315 перенуток до Зони відчуження.

В цілому планові завдання виконані підприємством у повному обсязі, але через недостатнє фінансування метрологічні лабораторії не в повному обсязі здійснювали повірку засобів виміральної техніки підприємств Зони відчуження в територіальних органах Держспоживстандарту України.

ДП "Спеціалізована будівельна компанія"

Протягом минулого року виконувалися роботи з поточного ремонту будівель і споруд (обсяг виконаного — 45,3 тис. м³), а також з поточного ремонту доріг Зони відчуження (обсяг — 19,6 тис. м³). Результати більш, ніж удвічі, перевищили планові показники.

ДП "Управління капітального будівництва"

За звітний період фахівцями ДП "УКБ" розроблено проектно-кошторисну документацію на ремонтно-будівельні роботи для підприємств (у 2009 році — на суму 1 850 тисяч гривень) та здійснено технічно-економічний нагляд за поточним ремонтом будівель (1 700 тисяч гривень) і доріг у Зоні відчуження (1 201,7 тисяч гривень).

Крім цього, у 2009 році завершена реконструкція автомобільної дороги "Прип'ять — Буряківка" протяжністю 15 км. У 2009 році фінансування капітального будівництва та капітального ремонту в Зоні відчуження не здійснювалося.

ДП "Чорнобильсервіс"

Саме це підприємство займається питаннями забезпечення життєдіяльності Зони відчуження. В цілому його працівники з поставленими завданнями впоралися. Зокрема, енергетичним комплексом вироблено 32,5 тис. Гкал теплової енергії; піднято, очищено та розподілено 511,6 тис. м³ води; відведено та очищено 373 тис. м³ стоків; розподілено 8 млн. кВт. год. електроенергії.

Правда, в I-му півріччі 2009 року були проблеми з придбанням достатньої кількості пального для автотранспортних засобів. Це позначалося на виконанні обсягів робіт з різних напрямків діяльності виробничого комплексу Зони відчуження, зокрема, перевезень та захоронення радіоактивних відходів. Але в другому півріччі вдалося виправити ситуацію та забезпечити виконання річних планових показників.

Належна увага приділялася на підприємствах Зони відчуження й економічному використанню енергоресурсів. Більше того, навіть памітилася тенденція до зниження обсягів їх споживання. Так, електроенергії 2009 року спожито 9 млн. 705 тис. кВт. год., що на 684 тис. кВт. год. менше, ніж у 2008 році, а води — 514,9 тис. м³, що на 39,2 тис. м³ менше, ніж у позаминулому.

ПРО КАДРИ ТА ЗАРПЛАТНЮ — МОВОЮ ЦИФР

Вагомим досягненням керівників та фахівців підприємств Зони відчуження, Державного департаменту — Адміністрації, МНС України, об'єднаної профспілкової організації в минулому році є те, що завдяки спільним зусиллям вдалося не допустити критичного скорочення чисельності працівників. Проте статистика все-таки вказує на певні

кадрові "втрати". Зокрема:

Середньоспискова чисельність працюючих у Зоні відчуження за 2009 рік склала 2 659 працівників і зменшилася, порівняно з аналогічним періодом 2008 року, на 58 осіб (2,1%), на ДСП "ЧАЕС" чисельність персоналу на початок 2010 року склала 3 465 працівників (зменшення, порівняно з 2008 роком, — на 200 осіб або на 5,46 %).

Щодо зарплатні, то, знову ж таки, спільними зусиллями згаданих вище керівників та фахівців з'явилося рішення Кабінету Міністрів України стосовно виділення додаткових коштів із резервного фонду. Воно й допомогло зняти соціальну напругу в колективах підприємств та забезпечити належну виплату заробітної плати персоналу. Відтак статистична довідка свідчить, що середня заробітна плата працівників у Зоні відчуження за минулий рік склала 3 172 гривень і збільшилася порівняно з 2008 роком за рахунок розмірів доплати за роботу в Зоні на 49,1 % (2 127 гривень). Середньомісячна заробітна плата персоналу ЧАЕС — 5 353 гривень. До речі, з першого жовтня 2009 року на ДСП "ЧАЕС" було суттєво змінено розмір складових структур заробітної плати, а саме — на 40 % підвищено посадові оклади (тарифні ставки) за рахунок зменшення щомісячної премії з 50 % до 5 %.

ПРІОРИТЕТИ

Для підприємств Зони відчуження із завдань на 2010 рік, безперечно, найважливішими є виконання у повному обсязі робіт, передбачених не лише їхніми власними Програмами, а й тих, що визначаються загальною програмою "Планом (Комплексною програмою) заходів...", загальнодержавними програмами, законодавчими та нормативно-технічними документами. Всі ці завдання, за словами Василя Золотухи, направлені на продовження робіт щодо виведення з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему і, зокрема, передбачають:

— проведення "гарячих" випробувань і введення в експлуатацію промислового комплексу з переробки твердих радіоактивних відходів;

— вивантаження відпрацьованого ядерного палива з блоку № 3 до СВЯП-1;

— будівництво сховища відпрацьованого ядерного палива СВЯП-2 та завершення будівництва заводу з переробки рідких радіоактивних відходів;

— зведення нового безпечного конфайнменту над об'єктом "Укриття";

— закінчення будівельно-монтажних робіт на 2-му, 3-му та 4-му етапах пускового комплексу виробництва "Вектор"; підготовка до експлуатації його основних об'єктів;

— забезпечення нормального пропуску весняної повені 2010 року та недопущення збільшення обсягу вивезення радіоактивності із Зони відчуження водним шляхом;

— виконання в Зоні відчуження завдань, визначених Державною цільовою програмою "Ліси України" на 2010-2015 роки, затвердженою Постановою КМУ від 16. 09. 2009 № 977;

— подальша реалізація заходів, направлених на економію та ефективне використання фінансових, матеріальних, трудових та енергетичних ресурсів на підприємствах Зони відчуження;

— забезпечення своєчасної у повному обсязі виплати працівникам заробітної плати.

